

Departement Zorg

T 02 553 34 34

contact.zorginspectie@vlaanderen.be

www.zorginspectie.be - www.departementzorg.be

INSPECTIEVERSLAG: GEHANDICAPTENZORG: PERSOONLIJK BUDGET

INSPECTIEPUNT

Naam

Adres

INSPECTIE

Datum laatste vaststelling

Verslagnummer

ZI-20XX-XXXXX

Inspecteur(s)

INSPECTIEBEZOEK

Naam budgetgerechtigde

Aangekondigde inspectie op

Gesprekspartner(s)

INHOUDSOPGAVE

- Leeswijzer
- Aanvullende gegevens
- Situering van het inspectiebezoek
- Budgetgerechtigde en budgethouder
- Zorg en ondersteuning
 - Overzicht van de zorg en ondersteuning vanuit het persoonlijk budget
 - Gebruik van andere diensten (naast het persoonlijke budget)
 - Organisatie van de zorg en ondersteuning
 - Appreciatie van het werken met een persoonlijk budget
- Besteding van het budget
- Besluit

LEESWIJZER

Situering Zorginspectie

Zorginspectie maakt deel uit van het Departement Zorg van de Vlaamse overheid en is bevoegd voor het toezicht op:

- organisaties die door het Departement of door de andere agentschappen van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin erkend, vergund, geattesteerd of gesubsidieerd worden;
- persoonlijke budgetten en hulpmiddelen toegekend aan personen met een handicap;
- personen of organisaties waarvan redelijkerwijze kan worden vermoed dat ze als zorgverlener, hulpverlener of voorziening optreden.

De Vlaamse overheid heeft ervoor gekozen om de inspectiefunctie te scheiden van de vergunnings-, erkennings- en subsidiëeringsfunctie. De functiescheiding tussen inspecteren en rapporteren enerzijds en beslissen over de gevolgen anderzijds, maakt dat Zorginspectie haar opdracht zo objectief, onpartijdig en onafhankelijk mogelijk kan vervullen.

Wat is de opdracht van Zorginspectie?

De kernopdrachten van Zorginspectie zijn:

- toezicht houden op de naleving van gestelde eisen;
- concrete beleidsadvisering op basis van de inspectievaststellingen;
- een beeld schetsen van een hele sector op basis van inspectievaststellingen. Hierdoor wil Zorginspectie een bijdrage leveren aan:
 - het verbeteren van de kwaliteit van de zorg- en dienstverlening van de voorzieningen;
 - het rechtmatig besteden van overheidsmiddelen;
 - een optimale beleidsvoorbereiding en -evaluatie.

Hoe werkt Zorginspectie?

Zorginspectie voert haar inspectiebezoeken uit en stelt haar inspectieverslagen op conform de bepalingen van het decreet van 19 januari 2018 houdende het overheidstoezicht in het kader van het gezondheids- en welzijnsbeleid.

Bij het opstellen en het verspreiden van haar verslagen houdt Zorginspectie rekening met de privacy van alle betrokken partijen.

Meer informatie over de toepasselijke regels is te vinden op de website van de Gegevensbeschermingsautoriteit: www.gegevensbeschermingsautoriteit.be. Meer informatie is te vinden op onze website: www.zorginspectie.be. Binnen 30 dagen na het inspectiebezoek ontvangt het inspectiepunt en (in voorkomend geval) de klachtindiener het ontwerpverslag. Daarbij wordt de mogelijkheid geboden om - gedurende een periode van 14 kalenderdagen - schriftelijk te reageren op onjuistheden in het ontwerp van het inspectieverslag.

Wie is waarvoor verantwoordelijk?

Zorginspectie heeft de opdracht om via inspectie na te gaan of het gebruik van het **persoonlijk budget** beantwoordt aan de regelgeving en richtlijnen hierover. Met persoonlijk budget wordt bedoeld:

- het **persoonlijke-assistentiebudget (PAB)** voor **minderjarigen**: een budget dat het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) verleent aan personen met een handicap of hun wettelijke vertegenwoordiger om assistentie voor hulp in het dagelijks leven (thuis of op school) te organiseren en te financieren.
- het **persoonsvolgend budget (PVB)** voor **volwassenen**: een budget op maat waarmee de persoon met een handicap zorg en ondersteuning kan inkopen binnen het eigen netwerk, bij vrijwilligers, bij individuele begeleiders, bij professionele zorgverleners en bij door het VAPH vergunde zorgaanbieders.

Het **Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)** subsidieert het persoonlijk budget en is verantwoordelijk voor de handhaving op de regelgeving. De finale beoordeling van uw dossier komt dit agentschap toe. Het VAPH kan hiervoor naast vaststellingen uit het inspectieverslag ook andere gegevens uit uw dossier bij het VAPH gebruiken.

Waarop is de inspectie gebaseerd?

De beoordeling of het gebruik van het persoonlijk budget voldoet aan de voorwaarden is gebaseerd op volgende regelgeving:

- voor het PAB:
 - o Besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2000 houdende vaststelling van de voorwaarden van toekenning van een persoonlijke-assistentiebudget aan personen met een handicap
 - o Richtlijnen aan budgethouders
- voor het PVB:
 - o Besluit van de Vlaamse Regering van 24 juni 2016 over de besteding van het budget voor niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning voor meerderjarige personen met een handicap en over organisatiegebonden kosten voor vergunde zorgaanbieders
 - o Bestedingsregels persoonlijk budget

De regelgeving, richtlijnen en bestedingsmogelijkheden worden uitgebreid toegelicht op www.vaph.be.

Wat leest u in dit inspectieverslag?

Tijdens het inspectiebezoek vraagt de inspecteur om aan te tonen hoe u met uw persoonlijk budget omgaat. De inspecteur gaat na hoe u uw budget besteedt en of u de nodige bewijsstukken kunt voorleggen zoals overeenkomsten, facturen, betalingsbewijzen, rekeninguittreksels, creditnota's,... Daarnaast wordt nagegaan hoe u uw zorg en ondersteuning organiseert en of een aantal randvoorwaarden zijn vervuld die kunnen bijdragen aan kwaliteit van leven.

In dit verslag wordt genoteerd wat de inspecteur heeft vastgesteld en wat zijn/ haar beoordeling is. Hiervoor worden standaardvragen gebruikt, waar nodig aangevuld met een toelichting.

Niet alle voorwaarden en richtlijnen komen aan bod tijdens elke inspectie. Toch moet aan alle elementen uit de regelgeving worden voldaan: ze komen ofwel aan bod bij een volgend inspectiebezoek of worden door het VAPH opgevolgd.

Er zijn verschillende soorten vaststellingen:

- Een **inbreuk** wordt genoteerd bij de niet-naleving van de regelgeving. Onder regelgeving wordt niet alleen wetgeving verstaan, maar ook geformaliseerde afspraken (Decreet van 19/01/2018 houdende het overheidstoezicht in het kader van het gezondheids- en welzijnsbeleid, artikel 2, 6° en artikel 3).
- Door middel van een **aandachtspunt** wordt aandacht gevraagd voor bijsturing van bepaalde elementen, zonder dat er sprake is van een inbreuk. Het gaat dan om kleine fouten die u moet rechtzetten of bijstellingen die u moet doen om uw budgetbeheer transparanter te maken.
- Ook eventuele **knelpunten** op vlak van het organiseren van zorg en ondersteuning, krijgen een plaats in het verslag.

Het besluit bij het verslag vat de eventuele inbreuken, aandachtspunten en knelpunten samen. Er wordt van de budgethouder verwacht om waar nodig actie te ondernemen zodat aan de regelgeving en richtlijnen wordt voldaan. Het VAPH en/ of Zorginspectie volgen dit op.

Wat na de inspectie?

Na het inspectiebezoek ontvangt u het ontwerpverslag met de vaststellingen en is er reactiemogelijkheid. In de begeleidende e-mail bij het inspectieverslag vindt u meer informatie over het opzet van de reactiemogelijkheid. Het inspectieverslag wordt bezorgd aan het VAPH dat zich vervolgens uitspreekt over de mogelijke gevolgen van de inspectie. Verbeteringen, rechtzettingen, ... bezorgt u aan het VAPH. U kan ook bij hen terecht met vragen over uw dossier.

SITUERING VAN HET INSPECTIEBEZOEK

Het inspectiebezoek wordt voorzien omwille van volgende reden(en):

BUDGETGERECHTIGDE EN BUDGETHOUDER

Binnen deze rubriek wordt beknopt weergegeven over wie het verslag gaat. Wie zijn de budgetgerechtigde en budgethouder, over welke handicap gaat het, met welk soort budget wordt gewerkt (PAB of PVB), hoe hoog is dat budget, is er een beschermingsstatuut, wat is de gezinssituatie?

Zorginspectie kijkt hoe de taken die moeten gebeuren op vlak van werken met het budget zijn georganiseerd.

Dit zijn:

- Het uitvoeren van de betalingen
- Het bijhouden, klasseren van documenten
- Het opmaken/indienen van de kosten bij het VAPH
- Het plannen en bewaken van de budgetbesteding

ZORG EN ONDERSTEUNING

OVERZICHT VAN DE ZORG EN ONDERSTEUNING VANUIT HET PERSOONLIJK BUDGET

OVERZICHT VAN DE OVEREENKOMSTEN VOOR ZORG EN ONDERSTEUNING

De overeenkomsten die als actief zijn terug te vinden in mijn.vaph, vormen het vertrekpunt van dit overzicht. We noteren met wie of met welke organisatie de overeenkomst is afgesloten, eventueel de naam van de assistenten als er meerdere assistenten uitvoering geven aan een bepaalde overeenkomst (bijvoorbeeld bij vrijwilligers) of dit gaat om iemand uit uw netwerk en de frequentie van zorg en ondersteuning die vanuit deze overeenkomst wordt gegeven.

De taken die worden uitgevoerd vanuit de afgesloten overeenkomst, worden op hoofdlijnen vermeld: dit betekent dat we niet alle details noteren. Bijvoorbeeld: onder "lichamelijke verzorging" verstaan we bieden van hulp bij aan- en uitkleden, wassen, transfers maken, toiletbezoek, ... Misschien hebt u hulp nodig op al deze vlakken, misschien hebt u enkel hulp nodig bij aan- en uitkleden. Dat onderscheid maken we niet: we vermelden enkel "lichamelijke verzorging". We gebruiken volgende overkoepelende termen:

- *Lichamelijke verzorging: aan- en uitkleden, wassen, transfers maken, toiletbezoek, ...*
- *Huishoudelijke taken binnenshuis: koken, schoonmaak, was en strijk, kleine klusjes, ...*
- *Huishoudelijke taken buitenshuis: ramen wassen, tuinonderhoud, ...*
- *Organisatie van het eigen leven: huishouden regelen, plannen van de dag, ...*
- *Taken rond administratie of financiën: met inbegrip van administratie budgetbesteding*

Uit de informatie raadpleegbaar op mijn.vaph, bekijkt Zorginspectie de overeenkomsten actief op moment van het inspectiebezoek.

Voor deze geregistreerde overeenkomsten wordt door Zorginspectie nagegaan:

- Welke type van overeenkomsten er worden afgesloten
- Met wie de overeenkomsten worden afgesloten
- De naam en de relatie (tot de budgetgerechtigde) van de persoonlijk assistent(en)
- De frequentie en de taken waarvoor de overeenkomsten werden afgesloten

Zorginspectie gaat na of er uitgevoerde taken zijn die niet in aanmerking komen voor besteding van het persoonlijk budget.

Zorginspectie bekijkt of er wordt gewerkt met assistentie uit het eigen netwerk, welke de relatie is tot de budgetgerechtigde en op welke manier deze eventueel worden ingezet: zonder vergoeding, als vrijwilliger, via deeleconomie of met een arbeidsovereenkomst.

CONTROLE VAN DE OVEREENKOMSTEN VOOR ZORG EN ONDERSTEUNING

De overeenkomsten die zijn afgesloten voor zorg en ondersteuning, moeten kunnen voorgelegd worden. Er wordt nagegaan of deze overeenkomsten beschikbaar zijn en of ze voldoen aan de minimale vereisten zoals beschreven in de bestedingsregels van het VAPH.

Zorginspectie gaat na of alle overeenkomsten voor zorg en ondersteuning, geregistreerd in mijn.vaph, konden ter plaatse worden voorgelegd en of de voorgelegde overeenkomsten voldoen aan de minimale vereisten.

Zorginspectie gaat na of er overeenkomsten voor zorg en ondersteuning zijn die niet geregistreerd zijn in mijn.vaph.

GEBRUIK VAN ANDERE DIENSTEN (NAAST HET PERSOONLIJKE BUDGET)

De inspecteur gaat na of er naast het persoonlijk budget gebruik gemaakt wordt van andere diensten.

Er wordt soms gebruik gemaakt van andere diensten naast ondersteuning betaald met het persoonlijk budget.

Daarom wordt een overzicht van de diensten gemaakt.

MOMENT VAN INZET VAN ZORG EN ONDERSTEUNING

In deze rubriek maken we een overzicht van de voornaamste momenten waarop de zorg en ondersteuning met het persoonlijk budget wordt ingezet. De eventuele ondersteuning op vlak van administratie wordt hierbij buiten beschouwing gelaten. Er wordt geen detail gegeven over de soorten overeenkomsten.

Zorginspectie gaat in op de vraag op welke momenten de zorg en ondersteuning betaald met het persoonlijk budget overwegend wordt ingezet.

Dit wordt bekeken per type van ondersteuning geboden door:

- Persoonlijk assistent die gezinslid is
- Persoonlijk assistent die familielid is
- Externe assistentie
- Gespecialiseerde voorziening waar zorg wordt ingekocht

Er wordt gekeken of de zorg er is op de momenten dat het nodig is.

PERMANENTIE EN TOEZICHT

De nood aan permanentie en toezicht wordt besproken en hoe er met het persoonlijk budget kan op ingespeeld worden. Dit gaat niet om de permanentie en toezicht die gebruikelijk zijn bij (jonge) kinderen, maar de extra noden die er zijn vanuit de aard van de handicap.

Er wordt nagegaan of de budgethouder/budgetgerechtigde al dan niet een nood ervaart aan (bieden van) permanentie en/of toezicht en of deze nood er is omwille van:

- Veiligheidsredenen
- Gezondheidsrisico's
- Zorgafhankelijkheid
- Ongepast gedrag of wegloupgedrag

Zorginspectie gaat na of de nood aan permanentie en toezicht kan worden ingevuld op de momenten dat het nodig is.

DEELNAME AAN HET MAATSCHAPPELIJK LEVEN

De mate waarin wordt deelgenomen aan het maatschappelijk leven wordt besproken en hoe u hier met het persoonlijk budget kan op ingespeeld worden.

Er wordt nagegaan of zorg en ondersteuning, betaald vanuit het persoonlijk budget, wordt geboden bij deelname aan het maatschappelijk leven. Voorbeelden van activiteiten zijn:

- Verblijf in buitenlucht, wandelen, park, ...
- Actieve sportbeoefening
- Familie bezoeken/ vriendschap onderhouden
- Activiteiten in groep/gezelschap opzoeken
- Nieuwe mensen leren kennen
- Nieuwe dingen leren/uitproberen
- Uitstappen (winkelen, cultuurbeleving, pretpark, feestjes, ...)
- Op café of restaurant
- Op reis, op vakantie
- ...

Uit de bespreking tijdens het inspectiebezoek bekijkt Zorginspectie of deelname aan het maatschappelijk leven (voldoende) mogelijk is.

ZORGINSPECTIE

CONTINUÏTEIT VAN ZORG EN ONDERSTEUNING BIJ AFWEZIGHEID VAN DE ASSISTENTIE

In deze rubriek bespreken we hoe er wordt geprobeerd om toch de nodige zorg en ondersteuning te krijgen als de assistentie onverwacht wegvalt of gepland afwezig is. Onverwacht wegvallen betekent bijvoorbeeld dat de assistent ziek is. Een assistent die verlof neemt is een voorbeeld van geplande afwezigheid.

Zorginspectie gaat na of er concrete afspraken zijn over wie de taken van de assistent(en) kan overnemen bij onverwachte en bij geplande afwezigheid van de assistent(en) ten opzichte van de gebruikelijke planning.

Zorginspectie bekijkt of er voldoende garanties zijn voor de continuïteit van de zorg en ondersteuning bij afwezigheid van assistenten ten opzichte van de gebruikelijke planning.

APPRECIATIE VAN HET WERKEN MET EEN PERSOONLIJK BUDGET

We bespreken wat de ervaringen zijn met het persoonlijk budget: is inspraak op een aantal vlakken, zijn er verbeterpunten binnen de assistentie en kunnen die met de betrokken assistent of organisatie worden besproken, zijn er zorgen over het gebruik van het persoonlijk budget in de toekomst. We bespreken dit bij voorkeur met de budgetgerechtigde zelf, tenzij dit niet mogelijk blijkt.

Er wordt nagegaan of de budgetgerechtigde en/of zijn gezin inspraak, keuzevrijheid, beslissingsmogelijkheden... heeft op volgende vlakken:

- Rond dagvulling
- Rond dagritme (in bed geraken op een aangepast uur, openen van gordijnen enz.)
- Rond vrijetijdsbesteding
- Rond keuze van assistent(en)
- Rond privacy
- Rond zorg op maat

Daarnaast wordt bevraagd of de budgetgerechtigde en/of zijn gezin nood aan verbetering ervaart binnen de assistentie op volgende vlakken:

- Continuïteit van zorg door verschillende zorgverleners
- Respectvolle benadering door assistent(en)
- Vertrouwen in de zorgverlener(s)
- Deskundigheid van de zorgverlener(s)
- Informatieoverdracht tussen verschillende zorgverleners

Daarnaast wordt nagegaan of er volgens de gesprekspartner voldoende mogelijkheid is om verbeterpunten binnen de zorg en ondersteuning bespreekbaar te maken met de betrokken assistent(en) en/of diensten.

Er wordt besproken of de budgetgerechtigde en/of zijn gezin zich voor de toekomst zorgen maken over:

- Continuïteit van de zorg/omkadering
- Draagkracht
- Evolutie van het eigen sociale netwerk
- Geschikte woonsituatie

en of de budgethouder/gerechtigde iets wil veranderen aan zijn/haar manier van inzetten van het budget.

BESTEDING VAN HET BUDGET

Er wordt nagegaan of het persoonlijk budget correct wordt gebruikt. De inspecteur kijkt na op welke manier de budgetrekening wordt gebruikt en of de verrichtingen op deze rekening kloppen met de kosten die bij het VAPH worden ingediend. De ingediende kosten moeten kunnen bewezen worden met facturen of andere bewijsstukken die thuis worden bewaard.

De besteding van het budget voor een bepaalde periode wordt gecontroleerd – dit is minstens ongeveer het laatste volledige kalenderjaar. Mogelijk is er een specifieke reden om een langere periode na te kijken. Zorginspectie bekijkt of het budget (gedeeltelijk) werd opgebruikt of overschreden werd.

Tijdens de inspectie wordt nagegaan of er een aparte budgetrekening is.

Er worden vaststellingen gedaan over de beschikbaarheid van de rekeninguittreksels/overzicht van alle verrichtingen op de budgetrekening van de gecontroleerde periode.

GEBRUIK VAN DE BUDGETREKENING

Er wordt nagegaan of de budgetrekening op een correcte manier wordt gebruikt. Hiervoor is het nodig dat de rekeninguittreksels die betrekking hebben op de gecontroleerde periode, ter beschikking te stellen. Er wordt nagegaan of er een probleem is met cashafhalingen, overschrijvingen naar een persoonlijke rekening of uitgaven die niet zijn toegelaten met een persoonlijk budget.

TERUGVORDERBAAR VOORSCHOT

Het bedrag van het terugvorderbaar voorschot wordt gevraagd en vergeleken met het eindsaldo van de budgetrekening.

VRIJ BESTEEDBAAR BUDGET

Het bedrag van het vrij besteedbaar budget wordt gevraagd net als de mate waarin dit budget is opgevraagd.

VERRICHTINGEN OP DE BUDGETREKENING

Er wordt nagegaan of alle verrichtingen op de budgetrekening rechtstreeks gerelateerd zijn aan de overeenkomsten voor zorg en ondersteuning of aan het vrij besteedbaar budget.

Niet rechtstreeks gerelateerde verrichtingen kunnen zijn:

- Cashafhalingen van de budgetrekening
- Overschrijvingen van de budgetrekening naar een persoonlijke rekening
- Betalen van niet-gerechtigde uitgaven met de budgetrekening

Zijn er dergelijke verrichtingen, dan wordt nagegaan in welke mate deze uitgave(n) werd(en) terugbetaald.

INGEDIENDE KOSTEN EN FACTUREN

Er wordt nagegaan of de betalingen vanop de budgetrekening overeenstemmen met de facturen of andere bewijsstukken en met de kosten zoals ingediend bij het VAPH. Er wordt gewerkt met een steekproef uit de gecontroleerde periode

NAZICHT OVEREENSTEMMING INGEDIENDE KOSTEN EN BUDGETREKENING

Zorginspectie gaat na, op basis van steekproefsgewijze controle, of de kosten zoals ingediend bij VAPH, betaald zijn via de budgetrekening.

Er wordt ook gecontroleerd of alle gerechtigde uitgaven, betaald via de budgetrekening, zijn ingediend bij het VAPH.

NAZICHT VAN DE FACTUREN

Op basis van een steekproef wordt gecontroleerd of voor de kosten zoals ingediend bij het VAPH facturen of andere bewijsstukken (bijvoorbeeld: loonfiches...) kunnen worden voorgelegd.

CREDITNOTA'S EN TERUGBETALINGEN

Op basis van steekproefsgewijze controle wordt gecontroleerd of er geen terugbetalingen gebeuren door zorgaanbieders en of deze vervolgens worden ingediend.

OPMAKEN OF INDIENEN VAN DE KOSTEN

Er wordt nagegaan of er indicaties zijn dat de administratie rond de budgetbesteding op sommige vlakken niet goed loopt.

BESLUIT

Op basis van de vaststellingen genoteerd in dit verslag, wordt besloten dat:

- De besteding van het persoonlijk budget voldoet aan de wetgeving en/of richtlijnen.
- Er inbreuken zijn vastgesteld die moeten worden weggewerkt.
- Er aandachtspunten zijn vastgesteld.
- Er knelpunten zijn op vlak van organiseren van zorg en ondersteuning.